

BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

50e ZITTINGSPERIODE

BUITENGEWONE ZITTING 1999

HANDELINGEN VAN DE OPENBARE COMMISSIEVERGADERINGEN

28/09/1999

C 008 Bedrijfsleven, Wetenschapsbeleid,
Onderwijs,
Nationale wetenschappelijke
en culturele instellingen,
Middenstand en Landbouw en
Buitenlandse Betrekkingen

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS DE BELGIQUE

50e LÉGISLATURE

SESSION EXTRAORDINAIRE 1999

ANNALES DES RÉUNIONS PUBLIQUES DE COMMISSION

28/09/1999

C 008 Economie, Politique scientifique,
Education,
Institutions scientifiques et culturelles,
Classes moyennes et Agriculture et
Relations extérieures

Annales

Les annales sont le compte rendu intégral des séances plénières et des réunions publiques de commission où sont développées les interpellations.

Elles sont publiées sous forme de deux fascicules :

- le premier, de couverture blanche et portant les lettres PLEN en bas de page, regroupe les annales des séances plénières;
- le second, de couverture beige et portant les lettres COM en bas de page, regroupe les annales des réunions publiques de commission où sont développées des interpellations.

Les séances et les réunions ont une numérotation continue par session. Ce numéro se retrouve sur la couverture ainsi que sur chaque page avant la pagination. Les séances plénières ont une pagination continue. Les réunions publiques de commission sont paginées par fascicule.

Les annales peuvent également être consultées sur l'Internet-website de la Chambre des Représentants, à l'adresse <http://www.LaChambre.be>

Handelingen

De handelingen zijn het woordelijk verslag van de plenaire vergaderingen en van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties.

Ze worden in twee edities uitgegeven :

- de eerste, met witte kافت en met de letters PLEN in de voettekst, bevat de handelingen van de plenaire vergaderingen;
- de tweede, met beige kافت en met de letters COM in de voettekst, bevat de handelingen van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties.

De vergaderingen worden per zittingsperiode doorlopend genummerd. Het vergaderingsnummer staat op de kافت en op elke bladzijde vóór de paginering afgedrukt. De plenaire vergaderingen worden doorlopend gepagineerd. De openbare commissievergaderingen worden per brochure gepagineerd.

De handelingen worden tevens bekendgemaakt op de Internet-website van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, adres <http://www.DeKamer.be>

EXPLICATIONS DES SIGLES – TOELICHTING BIJ DE AFKORTINGEN

CVP	: Christelijke Volkspartij
ECOLO-AGALEV	: Ecologistes confédérés pour l'organisation de luttes orginales/Anders Gaan Leven
FN	: Front National
PRL-FDF	: Parti réformateur libéral - Front démocratique francophone
PS	: Parti socialiste
PSC	: Parti social-chrétien
SP	: Socialistische Partij
VL.BLOK	: Vlaams Blok
VLD	: Vlaamse Liberalen en Democraten
VU	: Volksunie

COMMISSIONS RÉUNIES DE L'ÉCONOMIE,
DE LA POLITIQUE SCIENTIFIQUE,
DE L'ÉDUCATION, DES INSTITUTIONS
SCIENTIFIQUES ET CULTURELLES
NATIONALES, DES CLASSES MOYENNES
ET DE L'AGRICULTURE ET DES RELATIONS
EXTÉRIEURES

RÉUNION PUBLIQUE DU
MARDI 28 SEPTEMBRE 1999

PRÉSIDENCE de
M. Geert Versnick

La séance est ouverte à 14.05 heures.

VERENIGDE COMMISSIES
VOOR HET BEDRIJFSLEVEN,
HET WETENSCHAPSBELEID, HET ONDERWIJS,
DE NATIONALE WETENSCHAPPELIJKE
EN CULTURELE INSTELLINGEN,
DE MIDDENSTAND EN DE LANDBOUW EN
VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

OPENBARE VERGADERING VAN
DINSdag 28 SEPTEMBER 1999

VOORZITTER :
De heer Geert Versnick

De vergadering wordt geopend om 14.05 uur.

Samengevoegde interpellaties van :

- de heer Gerolf Annemans tot de minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek over "de exportgoedkeuring van nucleair materiaal door de firma Alstom" (nr. 16)

- de heer Ferdy Willems tot de eerste minister over "het akkoord over de levering van nucleair materiaal aan Pakistan" (nr. 41)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek)

- de heer Pieter De Crem tot de staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling over "de verlenging van een exportlicentie voor Alstom" (nr. 19)

(Het antwoord zal worden verstrekt door de staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling)

Interpellations jointes de :

- M. Gerolf Annemans au ministre de l'Economie et de la Recherche scientifique sur "la licence d'exportation de matériel nucléaire accordée à la société Alstom" (n° 16)

- M. Ferdy Willems au premier ministre sur "l'accord concernant la livraison de matériel nucléaire au Pakistan" (n° 41)

(La réponse sera donnée par le ministre de l'Economie et de la Recherche scientifique)

- M. Pieter De Crem au secrétaire d'Etat à l'Energie et au Développement durable sur "la prorogation d'une licence d'exportation accordée à la société Alstom" (n° 19)

(La réponse sera donnée par le secrétaire d'Etat à l'Energie et au Développement durable)

De voorzitter : De heer Gerolf Annemans heeft het woord.

De heer Gerolf Annemans (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, ik ben niet van plan heel deze problematiek in het lang en het breed toe te lichten. Deze zaak werd terecht door staatssecretaris Deleuze behandeld en werd dan door de regering beslecht door het nemen van een zeer dubbelzinnige beslissing.

Iedereen kent de toestand. Wij veronderstellen en hopen dat de minister ons vandaag kan bevestigen

dat de levering van nucleair materiaal aan Pakistan op dit ogenblik nog niet heeft plaatsgehad. De vraag is of zij wel degelijk zal plaatsvinden. Bovendien zouden wij ook graag vernemen of er ooit nog een dergelijke levering zal worden goedgekeurd en indien dit het geval is, onder welke voorwaarden. Moet Pakistan zich akkoord verklaren met de controle van de "full scope safeguards" of moet de controle hebben plaatsgevonden vooraleer er een uitvoervergunning kan worden toegekend ? Om het even welke rechtstreekse of onrechtstreekse uitvoer naar Pakistan van materiaal dat rechtstreeks of onrechtstreeks voor nucleaire bewapening kan dienen, is onaanvaardbaar. Wij kunnen uiteraard niet blind zijn voor het politieke regime in dit land, voor de kernproeven van vorig jaar en voor de gespannen verhouding met het buurland India, maar in de eerste plaats verzetten wij ons ertegen dat ons land op enigerlei wijze zou bijdragen tot nucleaire bewapening.

De bevoegdheidsverschuiving binnen de regering moet worden beschouwd als een machtsgreep van de PRL. De PS, daarentegen, heeft zich in deze zaak eerder op de vlakte gehouden.

Inmiddels is minister Michel met zijn groene vrienden verwickeld in een conflict met betrekking tot de ontwikkelings samenwerking. Over deze belangrijke politieke kwestie kregen wij graag meer duidelijkheid.

Voorts verheer ik niet dat wij, gelet op de geschiedenis van de voorbije tien jaar, ongerust zijn over het feit dat Franstalige ministers, die op dit vlak een volledig andere cultuur hebben dan Vlaamse ministers, beslissen over de goedkeuring van wapenlicenties. Ik heb het hierbij niet over de heer Deleuze, die wij in deze zaak als een gelukkige uitzondering zien. Vlaanderen is overgeleverd aan mensen met een verschillend politiek-cultureel inzicht over wapenuitvoer.

Gezien de recente evoluties in dit dossier, heb ik nog enkele bijkomende vragen. Mijn eerste vraag heeft betrekking op de bevoegdheid inzake nucleaire uitvoerlicenties. In de vorige regering waren de heren Poncelet en Di Rupo bevoegd voor deze materie. Volgens Le Matin is het niet duidelijk in welke hoedanigheid de heer Di Rupo toen heeft gehandeld : in zijn hoedanigheid van minister van Buitenlandse Handel of in die van minister van Economie. Volgens Le Matin had staatssecretaris Deleuze de beslissing moeten afwachten van de heer Chevalier, staatssecretaris voor Buitenlandse Handel. De heer Chevalier zou over deze zaak het laatste woord hebben en niet minister Demotte, die bevoegd is voor Economie. Indien deze bewering klopt, betekent de regeringsbeslissing niet enkel dat staatssecretaris Deleuze een gedeelte van zijn bevoegdheid kwijt is, maar geldt dit ook voor staatssecretaris Chevalier. Volgens mij heeft Le Matin het bij het verkeerde eind, maar ik had toch graag formeel vernomen, ten eerste, of de heer Di Rupo destijds de beslissing heeft genomen als minister van Economie dan wel als minister van Buitenlandse Handel.

Als dit laatste het geval is, dan heeft niet alleen de heer Deleuze een deel van zijn bevoegdheden moeten inleveren, maar ook de heer Chevalier. De minister moet zeggen wie ongelijk heeft : Le Matin of alle anderen. In welke hoedanigheid heeft de heer Di Rupo gehandeld ?

Ten tweede, wat waren de argumenten van de heer Deleuze ? Kan de heer Demotte mij hierover iets vertellen ? Waren de argumenten van principiële aard ? Kon de groene minister om pacifistische redenen geen nucleaire uitvoer naar Pakistan toelaten, gelet op het politieke regime, enzovoort ? Of

baseerde hij zich op sterke technische argumenten, namelijk dat het materiaal van Alstom ook voor militaire doeleinden kon worden aangewend ? Indien dit laatste het geval is, dan blijven de argumenten geldig en blijft de uitvoer omstreden. Ik zou dus graag weten op welke argumenten de heer Deleuze zich baseerde.

Dan kom ik tot mijn derde vraag. We stellen vast dat vijf landen, namelijk de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Zweden, Australië en Duitsland, zeer fel hebben geprotesteerd tegen een eventuele uitvoerlicentie. Waarom werd deze beslissing gehandhaafd, mede gelet op het bijkomende advies van de niet-verspreiding van kernwapens op 16 februari 1999 ? Is het waar dat een opwerkingsfabriek is gebouwd in de nabijheid van de locatie waarnaar zou worden uitgevoerd ? Dit is weliswaar een technisch detail, maar ik heb dergelijke berichten opgevangen. Kanupp zou in dat geval fungeren als sluis voor het transfereren van materiaal naar een opwerkingsfabriek. Ook wil ik weten of de voorwaarden in verband met de "full scope safeguard" ook inhouden dat er een verklaring moet worden getekend of eventueel een akkoord moet worden gesloten met het Internationaal Atoomagentschap. Of kan Alstom pas leveren nadat de controles hebben plaatsgevonden ? Dit kan een detail lijken, maar onder andere Le Soir noemt de voorwaarde van de "full scope safeguard" absurd en gaat ervan uit dat Pakistan bij wijze van spreken op erewoord zal moeten verklaren dat het die controles ooit in de toekomst zal toelaten. Hoe zit het dus met die voorwaarden ?

Het Vlaams Blok is van oordeel dat deze zaak vooral een intern Waalse aangelegenheid is, een strijd om electorale belangen waarvan na de machtsverschuiving binnen de regering de publieke opinie en de burgers langs Vlaamse en Waalse kant het slachtoffer zijn als ze menen dat een uitvoer van nucleair materiaal naar Pakistan ontoelaatbaar is. Het ging om een machtsstrijd tussen de PRL en de heer Deleuze. De heer Demotte heeft zich vanwege de pacifistische traditie binnen de PS afzijdig gehouden. De SP en de groenen zaten op dezelfde lijn als Deleuze. Volgens Knack was zelfs premier Verhofstadt het met de heer Deleuze eens. Uiteindelijk ging het dus om een machtsstrijd tussen de heren Michel en Verhofstadt. Dit is goed om weten wanneer we de zaak in haar

politieke context plaatsen. Afgezien van een antwoord op mijn precieze vragen had ik graag een toelichting gekregen over de politieke achtergrond van deze zaak.

De voorzitter : De heer Ferdy Willems heeft het woord.

De heer **Ferdy Willems** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, als tweede spreker over dit gegeven kan ik hier niet veel meer aan toevoegen.

De heer Annemans heeft een historisch overzicht van de feiten gegeven. Ik beperk mij tot wat ik had aangekondigd. Ik heb nog vragen bij de randvoorwaarden van dit akkoord.

Zijn die voorwaarden inmiddels vervuld ? Wie zal dit controleren en hoe ? Wat gebeurt er indien Pakistan zijn beloften niet houdt, want Pakistan bezit volgens mij weinig geloofwaardigheid. Ze zijn haast permanent in conflict met India en in de besprekingen in de UNO stemmen zij constant tegen de afbouw van de nucleaire bewapening.

De vraag in hoever dit akkoord overeenstemt met het regeerakkoord is vrij eenvoudig. De bepaling uit dat akkoord dat België zich uit de sector van de nucleaire energie zal terugtrekken, is zeker verzoenbaar met dat gegeven. Er zouden vragen worden gesteld bij de herschikking van de bevoegdheden in de regering naar aanleiding van dit akkoord. Ik heb daar enkele bedenkingen bij. Ik las in de krant dat Ecolo en de heer Deleuze zelf onderstrepen dat niet de partij of de persoon belangrijk is, maar wel het resultaat dat wordt geboekt. Ik kan hen daarin bijtreden. Het resultaat is naar onze appreciatie een stap vooruit.

Als iemand in een dossier een gunstige evolutie creëert, zoals de heer Deleuze heeft gedaan, moet men hem dan niet belonen in de plaats van hem bevoegdheden te ontnemen ? Ik heb de indruk dat er hier op de boodschapper wordt geschoten en niet op de boodschap. Misschien neemt men het hem wel kwalijk dat deze zaak in de media is gekomen. Ik heb de indruk dat men hier veeleer de persoon zelf viseert.

Daarmee geeft men volgens mij geen blijk van openbaarheid van bestuur waarmee men zo graag schernt. De heer Deleuze heeft openheid gebracht. Hij heeft een dossier in een volgens ons pacifistisch gunstige evolutie geduwd en wordt gestraft met het ontnemen van bevoegdheden. Dat is net het omgekeerde van wat ik graag had zien gebeuren.

Le **président** : La parole est au ministre.

M. Rudy Demotte, ministre : Monsieur le président, j'ai toujours manifesté une grande prudence dans ce dossier. Au titre de ministre de l'Economie, j'ai fait savoir sur la forme qu'il semblait judicieux de tenir compte de la position exprimée par le secrétaire d'Etat à l'Energie, Olivier Deleuze. Mais sur le fond, c'est le Conseil des ministres qui devait trancher cette question.

Quelle est la position du Conseil des ministres ? Il est demandé le point de vue exact du gouvernement sur l'opportunité d'exporter le matériel nucléaire de la firme Alstom vers le Pakistan. Je m'en réfère à la notification du 10 septembre qui dit, en substance : "De Ministerraad heeft beslist de vergunning voor de uitvoer van een nucleair instrumentatiesysteem voor de kerncentrale van Karachi in Pakistan aan de firma Alstom toe te kennen. Deze vergunning kan slechts ten uitvoer worden gebracht op voorwaarde dat de centrale effectief opnieuw in dienst is en dat Pakistan het "full scope safeguard"-regime aanvaardt op zijn grondgebied."

La décision est donc de renforcer la sécurité. Dans sa notification du 10 septembre, le gouvernement tient à augmenter l'aspect sécuritaire en s'assurant du fait que le matériel fourni ne puisse servir à aucun autre usage que sa destination civile. Ce but sera atteint par l'obligation qui est faite dorénavant à tout pays de destination de matériel ou de technologie nucléaires au départ de la Belgique, d'appliquer sur son territoire ce régime de "full scope safeguard". Ce régime de vérification de l'Agence internationale de l'énergie atomique, plus poussé que celui appliqué actuellement par cette même agence à la centrale électrique de Kallo, est le même que celui auquel se soumet tout pays signataire du Traité de non-prolifération des armes nucléaires. L'application du régime de "full scope safeguard" comme condition sine qua non à l'exportation de matériel nucléaire montre clairement la ligne de conduite de la politique du gouvernement en la matière.

En ce qui concerne l'accord de gouvernement et son respect, on aurait pu se poser des questions sur deux aspects. Le premier porte sur notre politique de désengagement, en l'occurrence le démantèlement des centrales nucléaires de plus de quarante ans. En aucune condition, la décision du gouvernement n'entre en contradiction avec ce principe énoncé dans l'accord de gouvernement. Pour ce qui concerne le deuxième aspect, l'accord de

gouvernement prévoit que la Belgique poursuivra dans diverses enceintes multilatérales appropriées, des initiatives visant au contrôle des armements et au désarmement. Plus concrètement, des initiatives seront prises dans ce domaine afin, je cite : "d'inciter les puissances nucléaires à négocier des réductions plus poussées de leurs arsenaux d'armes atomiques".

Les initiatives dans le domaine de la paix et de la sécurité relèvent, par leur nature, de mon collègue des Affaires étrangères. Il faut savoir qu'elles respecteront, quoi qu'il en soit, l'accord de gouvernement. La décision du Conseil des ministres du 10 septembre, par sa conditionnalité - le régime du "full scope safeguard" et la remise en marche de la centrale pakistanaise -, nous semble parfaitement respecter ces engagements qui ont une connotation éthique.

Wat de vereenvoudiging van de uitvoerprocedures betreft, zoals vermeld in de notificatie van de Ministerraad van 10 september van dit jaar, zullen ter vereenvoudiging van de procedures de minister van Buitenlandse Zaken en Economie voortaan bevoegd zijn voor het verlenen van vergunningen voor de uitvoer van kernmateriaal en kernuitrustingen, alsmede van technologische gegevens. Staatssecretaris Deleuze is en blijft bevoegd inzake energie. Het is enkel om te voldoen aan de voorwaarden die ik reeds heb aangehaald dat het aspect uitvoer van technologisch materiaal dat betrekking heeft op het nucleaire, voortaan ten laste komt van de heer Louis Michel en mezelf. Het gaat hier enkel om een maatregel die beantwoordt aan het gebruik buiten het nationaal grondgebied. Dit is eigenlijk een lichte veralgemening van het koninklijk besluit van 30 december 1993 tot regeling van in-, uit- en doorvoer van goederen en daaraan verbonden technologie.

Dit koninklijk besluit bepaalt en geeft in feite bevoegdheid aan de ministers van wie sprake in de notificatie van 10 september, namelijk de ministers van Buitenlandse Zaken en Economie.

Er is geen sprake van een herziening van bevoegdheden maar enkel van een in overeenstemming brengen van het koninklijk besluit van 12 mei 1980 betreffende de overdracht aan niet-kernwapenstaten van kernmaterialen, kernuitrustingen, technologische kerngegevens en hun afgeleide. Dit besluit was een uitvoeringsbesluit van de wet van 9 februari 1981 houdende de voorwaarden voor export van kernmaterialen en kernuitrustingen, alsmede van die technologische gegevens.

Men doet niets anders dan de procedures vereenvoudigen door voor deze materies de ministers bevoegd te maken, die reeds bevoegd waren ingevolge het koninklijk besluit van 30 september 1993.

Je termine sur quelques éléments plus précis qui ont été évoqués dans les interpellations. En ce qui concerne la qualité sous laquelle le ministre Di Rupo a transmis à l'Office des licences la demande de délivrance de licence pour l'exportation du matériel, c'était en qualité de ministre de l'Economie et non du Commerce extérieur.

En ce qui concerne la centrale pakistanaise et le territoire pakistanais tout entier, ils devront souscrire au "full scope safeguard". La condition de respect du "full scope safeguard" doit être vérifiée par l'Agence internationale de l'énergie atomique. Nous attendons son feu vert. Il faut aussi que la centrale soit remise en marche. Le ministre des Affaires étrangères mettra en oeuvre des processus de contrôle avec son département.

En ce qui concerne maintenant la position adoptée par ce gouvernement, elle est basée sur un principe : dès lors qu'on livre des matériaux technologiques qui peuvent avoir un double usage, il faut vérifier concrètement que cet usage ne soit pas détourné. Cette condition nous semble suffisante et répond à un objectif éthique qui n'est ni flamand, ni francophone.

Regeling van de werkzaamheden

Ordre des travaux

De heer **Gerolf Annemans** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, ik vraag het woord in verband met de regeling van de werkzaamheden.

De **voorzitter** : De heer Gerolf Annemans heeft het woord.

De heer **Gerolf Annemans** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, u organiseert de replieken nog vóór we het antwoord van staatssecretaris Deleuze hebben gehoord. Het is de laatste keer dat ik in een globaal debat niet alle ministers die, ook al was het maar van ver, bevoegd zouden zijn niet in mijn interpellatieverzoek plaats. Ik heb de heer Demotte inderdaad geïnterpelleerd, maar in de toekomst zal ik alle ministers interpellieren zodat we

hier een algemeen debat kunnen voeren en geen verkapt debat zoals vandaag. Ik stel voor dat wij eerst de heer Deleuze aanhoren en nadien repliceren.

De **voorzitter** : Dit was maar een voorstel van regeling van de werkzaamheden. Ik stel voor dat de heer Demotte antwoordt op deze twee interpellaties. Het lijkt mij logisch dat men daarop dan repliceert en dat wij nadien de interpellatie van de heer De Crem horen, waarop de heer Deleuze zal antwoorden.

De heer **Gerolf Annemans** (Vlaams Blok) : Daarmee kan ik akkoord gaan, maar het zijn geen twee verschillende debatten. Deze interpellaties zijn samengevoegd. Het Reglement laat u niet toe twee afzonderlijke debatten te organiseren over deze zaak. De enige toegeving die ik kan doen, is dat de ministers consecutief antwoorden op bepaalde interpellanten. Voor mij is het debat niet gesloten zolang ik het antwoord van de heer Deleuze niet heb gehoord. Ik zal daarop dan repliceren.

De **voorzitter** : Mijnheer Annemans, u hebt inderdaad het recht te wachten tot na het antwoord van de heer Deleuze. U kunt dan het woord vragen.

De heer **Gerolf Annemans** (Vlaams Blok) : Nee, mijnheer de voorzitter, het Reglement laat mij niet toe te repliceren als u verschillende interpellaties uit elkaar hakt. Ik moet interpellant zijn om te mogen repliceren. Het recht op replieken van andere commissieleden zijn drie maanden geleden in het Reglement van de Kamer geschrapt.

De **voorzitter** : Mijnheer Annemans, u zult hebben gemerkt dat ik bij de interpellaties niet alleen aan u en mijnheer Willems het woord heb gegeven, maar dat ook de heren Poncelet, Eyskens en Van der Maelen erom verzocht hadden. Het debat werd uitgebreid, maar dat is geen precedent. Er kunnen drie sprekers maximum vijf minuten spreektijd krijgen.

Ik ben bereid nu de interpellatie van de heer De Crem aan de heer Deleuze te houden en dan een sprekerslijst aan te leggen voor het geheel. Ik meen dat deze werkwijze correct is.

De heer Pieter De Crem heeft het woord.

De heer **Pieter De Crem** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, er kwamen reeds heel wat vragen aan bod. Ik verkies de problematiek aangaande de bevoegdheidsverdeling inzake exportlicenties aan te kaarten, ook met de heer Deleuze. Wij hebben nu duidelijk

ervaren hoe sinds de Ministerraad van 10 september 1999 die verdeling gebeurde, maar ik wil toch even verwijzen naar de wet waarover de minister van Economische Zaken het had. Dat is de wet houdende de voorwaarden voor de export van kernmateriaal en kernuitrusting, alsmede van de technologische gegevens. Het gaat over de naleving van een aantal voorwaarden die wij allen kennen. Die wet verzekert ons dat elke overdracht is onderworpen aan een voorafgaande machtiging die wordt afgegeven door de minister tot wiens bevoegdheid de energie behoort. Ik dacht dat tot nader order de heer Deleuze in de regering nog steeds bevoegd is voor energie en ik zou graag weten hoe hij dat allemaal concipieert. Is dit een expliciet aan zijn bevoegdheid onttrokken punt of geldt dit in de toekomst voor alle andere exportlicenties die nog ter sprake zullen komen op de Ministerraad ?

Wat de "full scope safeguards" betreft wijs ik erop dat dit punt hier als een schamalapje wordt gebruikt door de regering om een beslissing te nemen, maar die nooit te moeten uitvoeren. Het had van veel meer moed getuigd om te zeggen dat men een onduidelijke en voorwaardelijke beslissing had genomen. De persmededeling vermeldt dat men een duidelijke en definitieve beslissing heeft genomen, maar ik denk dat die beslissing niet definitief is. De uitleg van de minister van Economische Zaken toont aan dat de beslissing bijzonder onduidelijk is.

Over de grond van de zaak zullen nog heel wat andere collega's het hebben. Wij hebben natuurlijk heel wat vragen bij het verlenen van de exportlicenties, zeker voor een land als Pakistan, waarvan wij weten dat het allesbehalve een aantal internationale overeenkomsten wil respecteren en het niet zo nauw neemt met de toepassing van deze technologie. Wij kunnen het echter ook nog hebben over de positie van de staatssecretaris in deze regering. Ik lees dat hij in een krant in de taal van Shakespeare heeft geantwoord op de vraag hoe hij het vindt dat hem deze bevoegdheid werd afgenomen, ik parafraseer : "I don't give a damn". Ik vind het toch een heel eigenaardige houding dat men absoluut zeer tevreden is over bepaalde dossiers die discussies te kunnen aanzwengelen en een principieel standpunt te kunnen innemen dat wordt gedragen door een grote meerderheid van de Belgische bevolking, maar dat dan vooral Wallonië op de achterste poten gaat staan als er meer commerciële aspecten aan te pas

komen. Wij hebben allen de schuimbekkende heer Ducarme op het voorplein van het Elysette in Namen zien staan en horen verklaren dat dit niet kon, dat dit onmogelijk was en dat men Deleuze wel eens een lesje zou leren. Ik wil van de staatssecretaris graag weten waarvoor hij nu wel bevoegd is en of hij nu nog een aantal principiële standpunten zal innemen met betrekking tot de problematiek van de energie en de uitvoerlicenties. Ik wil ook weten of hij nu eigenlijk wel gelukkig is met die situatie. Natuurlijk kan hij nog altijd het parool van mevrouw Andrée overnemen, de koninklijke commissaris tegen de reglementitis. Deze werd 's ochtends hierover opgebeld en antwoordde voor de radio : "Franchement, je n'en sais rien". Misschien kan dat voor de duur van deze legislatuur het parool zijn van de heer Deleuze.

De **voorzitter** : De staatssecretaris heeft het woord.

Staatssecretaris **Olivier Deleuze** : Mijnheer De Crem, ik dank u omdat u zich zoveel zorgen maakt over mijn bevoegdheden. Uw interpellatieverzoek dateert van 26 augustus en stelt een vraag die intussen officieel werd beantwoord. U vroeg of de staatssecretaris bij zijn beslissing blijft om geen toelating te verlenen aan Alstom-materiaal. Na het antwoord van minister Demotte zal ik u herinneren aan wat de wet momenteel bepaalt. Verder zal ik u antwoorden op de vraag over mijn toekomstige bevoegdheden met betrekking tot de export van kernmateriaal.

De basiswet voor de uitvoer van goederen is de wet van 11 september 1962. Deze wet bepaalt in artikel 7 : "Indien uitzonderlijke omstandigheden dringende maatregelen vereisen, kan ieder betrokken minister voor een periode van maximum zestig dagen schorsen". Het gaat hier dan om het schorsen van beslissingen of licenties. Ik heb de licentie geschorst voor zestig dagen. Natuurlijk leidt dit ons tot de vraag wie de betrokken minister is waarvan sprake is in artikel 7 van de wet van 11 september 1962. Dit wordt bepaald door de wet die u zojuist heb gelezen, namelijk de wet van 9 februari 1981 houdende de voorwaarden voor export van kernmaterialen en kernuitrustingen alsmede van technologische gegevens.

Zoals u juist hebt gezegd is elke overdracht onderworpen aan een voorafgaande machtiging die wordt afgegeven door de minister tot wiens bevoegdheid Energie behoort. Het gaat hier dus om een machtiging. De licentie zelf heeft steeds tot de bevoegdheid van de minister van Economie behoord. Er

werden twee koninklijke besluiten genomen in toepassing van de wetten van 11 september 1962 en 9 februari 1981, namelijk het koninklijk besluit van 12 mei 1989 en dat van 16 juli 1983. Deze koninklijke besluiten bepalen in bijlage welk kernmateriaal in aanmerking komt. Bijlage 1 spreekt van kernmateriaal stricto sensu en bijlage 2 spreekt van materialen die zowel nucleaire als niet-nucleaire doeleinden hebben. Mijn beslissing tot schorsing werd dus genomen op basis van de wet van 1962.

Wat de beslissing van de regering betreft, heeft de heer Demotte u de nodige informatie gegeven. In die beslissing vindt u trouwens het antwoord op uw laatste vraag. U vroeg wat in de toekomst zal gebeuren qua "full scope safeguards" enerzijds, en qua bevoegdheden, anderzijds. In de beslissing van de Ministerraad van 10 september 1999 staat: "De toepassing van deze voorwaarden zal voortaan de leidraad vormen van het beleid van de regering terzake". De voorwaarden zijn dat de centrale opnieuw officieel in dienst moet zijn en dat Pakistan op zijn gebied het "full scope safeguard"-regime moet aanvaarden. Wat de bevoegdheden betreft, hebt u uw antwoord reeds gekregen. Ik herhaal het nog even. Ter vereenvoudiging van de procedure zullen de ministers van Buitenlandse Zaken en Economie voortaan bevoegd zijn voor het verlenen van vergunningen voor de uitvoer van kernmateriaal en kernuitrustingen alsmede van technologische gegevens. Die beslissing van de Ministerraad geldt uiteraard voor de toekomst, zowel inzake voorwaarden als inzake bevoegdheden.

De **voorzitter**: De heer Gerolf Annemans heeft het woord.

De heer **Gerolf Annemans** (Vlaams Blok): Mijnheer de voorzitter, uit het antwoord van de minister heb ik begrepen, ten eerste, dat de veronderstelling dat de heer Chevalier iets met deze zaak zou te maken hebben, louter krantenpraat was en nergens op slaat.

Ten tweede, hoorde ik minister Demotte het woord "souscrire" uitspreken. Vanuit ethisch standpunt is het dus niet meer nodig dat er controles werden uitgevoerd. Het is voldoende dat men het principe van de controles onderschrijft. Men spreekt dus niet meer over controles, maar over "souscrire".

Ten derde, wordt geëist dat de fabriek in werking wordt gesteld. De minister heeft hierop geen precies antwoord gegeven, maar dit doet mij veronderstellen dat de nabijheid van een

opwerkingsfabriek waarschijnlijk is. Of is dit ook krantenpraat? De levering aan een gesloten fabriek zou men dus eigenlijk hebben gedaan aan een opwerkingsfabriek vlakbij.

Ten vierde, verstrekt de regering dus de licentie en zegt alleen dat deze niet ter uitvoering kan worden gebracht. De regering moet dan over heel sterke waarborgen beschikken om controle uit te oefenen op de beslissing van Alstom, maar het antwoord van de minister heeft me op dat vlak niet gerustgesteld. Alstom kan dus zelf besluiten tot export als ze van oordeel zijn dat ze aan de voorwaarden voldoen.

Ten vijfde, heb ik nog een opmerking over het koninklijk besluit van 1989. Ik hoor nu dat dit eigenlijk al vroeger bevoegdheden waren van de twee huidige bevoegde ministers. Dit doet mij veronderstellen dat de heer Deleuze een medianummer heeft opgevoerd en zijn macht heeft geïsurpeerd. Dit is een goedkope uitleg voor wat er politiek in de werkelijkheid is gebeurd.

Wij vragen in een motie dat elke uitvoer van nucleair materiaal of van technologisch gegevens aan Pakistan in de toekomst wordt verboden.

De **voorzitter**: De heer Ferdy Willems heeft het woord.

De heer **Ferdy Willems** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik hoorde de heer Demotte zeggen dat de minister van Buitenlandse Zaken controleprocessen op touw wil zetten. Om welke processen gaat het precies? Ik blijf mijn onrust uitspreken over de houding van Pakistan dat terzake absoluut geen vertrouwen kan genieten. Wat indien Pakistan beloftes doet die het niet houdt? Ik heb daarop geen antwoord gekregen.

Ten tweede, ik krijg op twee verschillende zaken hetzelfde antwoord, met name dat er een procedure werd vereenvoudigd en niet meer dan dat. Ik meen niet dat de heer Deleuze een medianummer heeft opgevoerd, maar veeleer dat hij een goede beslissing heeft afgedwongen. Ik stel vast dat hij hiervoor absoluut niet wordt beloond. Het verhaal van de procedure gelooft geen mens. Hier is inderdaad iemand gestraft in de plaats van beloond.

De **voorzitter**: De heer Pieter De Crem heeft het woord.

De heer **Pieter De Crem** (CVP): Ik blijf bij het standpunt dat deze beslissing vis noch vlees is. Ze heeft een grote mediaheisa teweeggebracht en is een

beslissing om geen beslissing te moeten nemen. Mijn vraag is of bij analoge beslissingen in de toekomst de bevoegdheid van de staatssecretaris voor Energie opnieuw ter sprake zal kunnen komen. Er zijn nog een aantal belangrijke beslissingen op til. Ik wens u succes. Zal men telkens een nummertje opvoeren en een persboudate rondsturen met de boodschap dat het mag maar niet kan? Hieruit blijkt eens te meer dat de paars-groene coalitie grondig is verdeeld, een van de episodes van een "never ending story".

Le **président**: La parole est à M. Jean-Pol Poncelet.

M. **Jean-Pol Poncelet** (PSC): Monsieur le président, je souhaiterais tout d'abord expliquer la raison de mon intervention. Je n'ai pas voulu m'inscrire dans la liste des interpellateurs au nom d'un principe non écrit de déontologie à l'égard des nouveaux membres du gouvernement. Mais j'ai été forcé de réagir parce que j'ai été mis en cause par M. Demotte au mois d'août dans un communiqué de presse que j'ai trouvé fort imprudent. Je tiens dès lors à préciser deux ou trois points.

Le **président**: Ce principe figure dans le Règlement écrit.

M. **Jean-Pol Poncelet** (PSC): La décision qui a été prise reste très peu claire. Les explications que nous venons d'entendre montrent bien que cette décision accorde un principe et le soumet en même temps à de telles conditions qu'elle est en fait inapplicable.

Je souhaiterais savoir quand ce matériel, s'il était exporté, quitterait la Belgique.

Je voudrais préciser deux choses. On fait référence, pour justifier la décision du gouvernement, à l'application du Traité de non-prolifération et à son corollaire, l'Agence internationale de l'énergie atomique à Vienne, organe des Nations unies chargé de veiller à cela. Je citerai deux exemples qui ont été repris par la presse.

1. L'Irak est un pays signataire du Traité de non-prolifération. On a vu très clairement que les contrôles de l'Agence ne l'ont pas empêché de construire des usines d'enrichissement de l'uranium et de développer un programme nucléaire qui a d'ailleurs surpris tous les experts de l'Agence qui ont été appelés, après la guerre du Golfe, à se rendre compte sur place des équipements qui avaient été importés et construits par l'Irak. Le Traité et l'Agence ont montré l'impraticabilité même de leurs principes.

2. Le Pakistan et l'équilibre de la terre au sein du continent indien entre l'Inde et le Pakistan depuis l'explosion dite pacifique des Indiens en 1974 et les explosions de 1998. J'ouvre une parenthèse pour faire remarquer que j'ai entendu Mme Lizin expliquer que c'était bien parce que cela créait un équilibre au sein du sous-continent indien. C'est un concept géopolitique complètement dépassé par les événements.

Le fond du problème est qu'il n'y a pas moyen - c'est pour cela qu'il y a faillite du système de non-prolifération - de distinguer l'atome civil et l'atome militaire. Le physicien suédois Alzen a dit qu'ils étaient des frères siamois. Le Traité de non-prolifération a eu la naïveté de croire qu'il allait séparer les frères siamois et il n'y est évidemment pas arrivé.

Ce traité est donc inapplicable parce qu'il est basé sur des préceptes faux et aussi parce qu'il est fondamentalement inéquitable et injuste sur le plan international. Il donne un droit aux cinq membres du club qui, historiquement, possédaient l'arme nucléaire, d'imposer à tous les autres d'y renoncer unilatéralement. Si les autres veulent développer un programme, même civil, ils doivent se soumettre au contrôle de l'Agence. On a montré qu'elle en était incapable.

En prenant cette décision, le gouvernement a ouvert un parapluie en espérant se réfugier dessous. Malheureusement, en l'occurrence, le parapluie est troué. Il s'agit d'une décision hypocrite. Sur le plan des principes, si l'on veut tenir compte de la faillite du Traité de non-prolifération - je ne dis pas que c'est une décision facile à prendre -, il faut empêcher toute vente de matériel nucléaire "dual use" ou bien, si on veut vraiment faire plaisir à une entreprise - j'ai cru comprendre que certains souhaitaient le faire - il faut l'accorder sans condition. Mais, dans les conditions actuelles, se réfugier derrière le traité, c'est ouvrir un parapluie troué.

Sur le plan politique, au vu de l'attitude que M. Deleuze a dû adopter, on se rend compte qu'au sein de ce gouvernement, les socialistes et les écologistes dansent comme le PRL siffle.

De voorzitter : De heer Mark Eyskens heeft het woord.

De heer **Mark Eyskens** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik heb nog drie vragen voor de minister van Economische Zaken, die ik overigens dank voor zijn antwoord. Als ik op zijn stoel had gezeten - quod non - zou ik

waarschijnlijk hetzelfde antwoord hebben gegeven. Dat betekent nog niet dat zijn antwoord me volledige voldoening schenkt.

Ten eerste, werd de beslissing van de Belgische regering in dit dossier diplomatiek of officieel betekend aan de regering van Pakistan ? Zo ja, kan de commissie inzage krijgen in de tekst van deze betekening ?

Ten tweede, heeft de Belgische regering rechtstreeks of onrechtstreeks vóór het vallen van de beslissing binnen de Ministerraad, enig contact gehad met vertegenwoordigers van Pakistan ? Ik denk bijvoorbeeld aan de ambassadeur.

Ten derde, waarom heeft de Belgische regering niet als algemene voorwaarde opgelegd dat Pakistan vooraf het non-proliferatieakkoord moest ondertekenen ?

De voorzitter : De heer Jef Tavernier heeft het woord.

De heer **Jef Tavernier** (AGALEV-ECOLO) : Mijnheer de voorzitter, de beslissing van de regering is geen halfslachtige oplossing, maar een oplossing ten gronde. Ik stel immers vast dat de dubbele voorwaarde die door de regering voor de uitvoervergunning werd opgelegd, voortaan het gedragsbeleid van België inzake dergelijke uitvoerlicenties bepaalt. Dit is zowel voor dit geval als voor het algemeen Belgisch exportbeleid een zeer belangrijke beslissing.

Wat de bevoegdheden betreft, ben ik niet bezorgd om de gezondheid van de staatssecretaris, die er nog steeds zeer goed uitziet. Ik maak me soms iets meer zorgen om de gezondheid van de minister van Buitenlandse Zaken, omdat ik vind dat verantwoordelijkheden voor één man altijd draaglijk moeten blijven.

Le président : La parole est au ministre.

M. Rudy Demotte, ministre : Monsieur le président, je voudrais tout d'abord répondre aux points mis en exergue par M. Annemans.

En ce qui concerne le partage des compétences, je comprends qu'au départ, il y ait eu ambiguïté dans les textes de presse car il s'agit d'une matière très complexe. Très concrètement, nous avons voulu faire en sorte qu'il y ait un peu plus de cohérence. C'est la raison pour laquelle je vous ai exposé les supports légaux sur lesquels nous avons basé notre action.

J'en viens au fond du problème. L'on peut se demander comment opérer des vérifications en ce qui concerne le "full

scope safeguard regime". Certains ont interprété cette difficulté de vérification, dont le gouvernement est parfaitement conscient. Concrètement, nous devons nous en référer à l'Agence internationale de l'énergie atomique.

Par ailleurs, monsieur Eyskens, nous n'avons pas exclu non plus des contacts directs avec les Pakistanais. J'ai donc demandé à mon collègue Louis Michel d'entreprendre des démarches afin de voir si le Pakistan entendait se soumettre aux conditions posées, qui concernaient d'ailleurs l'ensemble de son territoire. Comme je ne sais pas si, entre-temps, M. Michel a eu ces contacts, il ne m'appartient pas encore de répondre. Mais il pourra sans doute le faire lui-même si un jour vous aviez l'occasion de lui poser la question.

J'en viens maintenant à la question posée par M. Willems et qui concernait le Pakistan lui-même. Est-ce que nous pouvons, aujourd'hui, dire que le Pakistan est immuablement un pays qui ne répondra pas à une série de conditions permettant l'exportation de matériel nucléaire ou à double usage ? Nous n'avons pas voulu arrêter notre position sur des principes. C'est la raison pour laquelle nous avons réfléchi à des conditions concrètes à mettre en exergue. Ces conditions sont-elles difficiles à mettre en oeuvre ? Par définition, de telles conditions le sont. Et je ne désavoue pas M. Poncelet dans son raisonnement lorsqu'il parlait de l'inapplicabilité d'une série de dispositions liées au Traité de non-prolifération.

Cela dit, monsieur Eyskens, nous avons choisi la voie du "full scope safeguard" regime plutôt que la signature du Traité parce qu'il s'agit justement d'un des instruments du Traité. Si nous devons attendre, a priori, que l'on signe le Traité, on entraine dans un processus encore beaucoup plus long, purement juridique et moins fonctionnel en ce qui concerne le contrôle.

Je ferai une petite remarque sur la réflexion de M. Poncelet, tout en restant prudent sur le plan déontologique. Je suppose qu'il a eu connaissance de la totalité de mon communiqué. Il pourra dès lors confirmer que j'ai eu la grande prudence de dire que je m'en référais à la procédure qui avait été mise en oeuvre dans le passé et ne mettais intuitu personae personne en cause. En fait, j'ai voulu dire par là que sur la forme, je ne pouvais pas ne pas tenir compte de l'avis qui était émis par le secrétaire d'Etat ou le ministre qui a l'Energie dans ses compétences.

De **voorzitter** : Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.

En conclusion de cette discussion, des motions ont été déposées.

Een motie van aanbeveling werd ingediend door de heren Gerolf Annemans en Jaak Van den Broeck en luidt als volgt :

"De Kamer, gehoord de interpellaties van de heren Gerolf Annemans, Ferdy Willems en Pieter De Crem

en het antwoord van de minister en van de staatssecretaris, verzoekt de regering geen exportlicenties voor nucleair of nucleair-technologisch materiaal meer af te leveren aan Pakistan of Pakistaanse ondernemingen."

Une motion de recommandation a été déposée par MM. Gerolf Annemans et Jaak Van den Broeck et est libellée comme suit :

"La Chambre,

ayant entendu les interpellations de MM. Gerolf Annemans, Ferdy Willems et Pieter De Crem

et la réponse du ministre et du secrétaire d'Etat, demande au gouvernement de ne plus accorder au Pakistan ou à des entreprises pakistanaises de licence d'exportation pour du matériel nucléaire ou du matériel nucléaro-technologique."

Een eenvoudige motie werd ingediend door mevrouw Anne Barzin, de heren Henk Verlinde en Bruno Van Grootenbrulle en de dames Fientje Moerman en Muriel Gerkens.

Une motion pure et simple a été déposée par Mme Anne Barzin, MM. Henk Verlinde et Bruno Van Grootenbrulle et Mmes Fientje Moerman et Muriel Gerkens.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.

Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

- *De openbare commissievergadering wordt gesloten om 14.57 uur.*

- *La réunion publique de commission est levée à 14.57 heures.*

Sommaire

Mardi 28 septembre 1999

COMMISSIONS RÉUNIES DE L'ÉCONOMIE, DE LA POLITIQUE SCIENTIFIQUE, DE L'ÉDUCATION, DES INSTITUTIONS SCIENTIFIQUES ET CULTURELLES NATIONALES, DES CLASSES MOYENNES ET DE L'AGRICULTURE ET DES RELATIONS EXTÉRIEURES - C 008

Interpellations jointes de :

- M. Gerolf Annemans au ministre de l'Economie et de la Recherche scientifique sur "la licence d'exportation de matériel nucléaire accordée à la société Alstom" (n° 16)

- M. Ferdy Willems au premier ministre sur "l'accord concernant la livraison de matériel nucléaire au Pakistan" (n° 41)

(La réponse a été donnée par le ministre de l'Economie et de la Recherche scientifique)

- M. Pieter De Crem au secrétaire d'Etat à l'Energie et au Développement durable sur "la prorogation d'une licence d'exportation accordée à la société Alstom" (n° 19)

(La réponse a été donnée par le secrétaire d'Etat à l'Energie et au Développement durable)

orateurs : **Gerolf Annemans**, président du groupe Vlaams Blok, **Ferdy Willems**, **Rudy Demotte**, ministre de l'Economie et de la Recherche scientifique, **Pieter De Crem**, **Olivier Deleuze**, secrétaire d'Etat à l'Energie et au Développement durable, **Jean-Pol Poncelet**, **Mark Eyskens**, **Jef Tavernier**, président du groupe AGALEV-ECOLO

Motions

Inhoud

Dinsdag 28 september 1999

VERENIGDE COMMISSIES VOOR HET BEDRIJFSLEVEN, HET WETENSCHAPSBELEID, HET ONDERWIJS, DE NATIONALE WETENSCHAPPELIJKE EN CULTURELE INSTELLINGEN, DE MIDDENSTAND EN DE LANDBOUW EN VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN - C 008

Samengevoegde interpellaties van :

- de heer Gerolf Annemans tot de minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek over "de exportgoedkeuring van nucleair materiaal door de firma Alstom" (nr. 16)

- de heer Ferdy Willems tot de eerste minister over "het akkoord over de levering van nucleair materiaal aan Pakistan" (nr. 41)

(Het antwoord werd verstrekt door de minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek)

- de heer Pieter De Crem tot de staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling over "de verlenging van een exportlicentie voor Alstom" (nr. 19)

(Het antwoord werd verstrekt door de staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling)

sprekers : **Gerolf Annemans**, voorzitter van de Vlaams Blok-fractie, **Ferdy Willems**, **Rudy Demotte**, minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek, **Pieter De Crem**, **Olivier Deleuze**, staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling, **Jean-Pol Poncelet**, **Mark Eyskens**, **Jef Tavernier**, voorzitter van de AGALEV-ECOLO-fractie

Moties